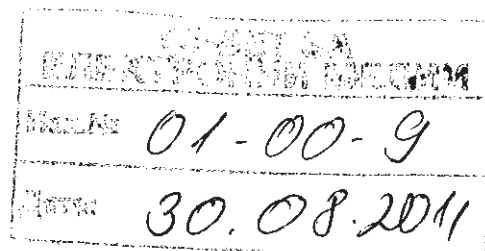
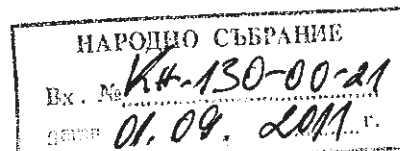

ДО
КОМИСИЯ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО, НАУКАТА
И ВЪПРОСИТЕ НА ДЕЦАТА, МЛАДЕЖТА И СПОРТА
НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

На изх. № КН-153-09-87 от 08.08.2011 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Към настоящото писмо прилагаме становище на Съвета за електронни медии по законопроект на Закон за българския език, внесен в Народното събрание с вх. № 154-01-89 от 04.08.2011 г.

По законопроект на Закон за българския език с вх. № 154-01-78 от 18.07.2011 г. сме изпратили становище с наш изх. № 01-00-9 от 28.07.2011 г.

С уважение,

ДОЦ. ГЕОРГИ ЛОЗАНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЕМ

СТ А Н О В И Щ Е

на Съвета за електронни медии
относно: Проект на Закон за българския език вх. № 154-01-89 от 04.08.2011 г.
с вносителите Огнян Стоичков и Станислав Станилов

Съветът за електронни медии са запозна с проекта на Закон за българския език вх. № 154-01-89, внесен в Народното събрание на 04.08.2011 г. от господата Огнян Стоичков и Станислав Станилов и на основание чл. 32, ал. 1, т. 4 от Закона за радиото и телевизията, изразява следното становище:

Въпросът за изучаването, ползването и опазването на българския (книжовен) език е законодателно уреден, както в основния закон на републиката, така и в редица други закони.

I. Конституцията на Република България постановява основния принцип в тази посока:

Чл. 3 *“Официалният език в републиката е българският.”*

В тази връзка е и нормата на **чл. 36** от Конституцията:

“ (1) Изучаването и ползването на българския език е право и задължение на българските граждани.

(2) Гражданите, за които българският език не е майчин, имат право наред със задължителното изучаване на българския език да изучават и ползват своя език.

(3) Случаите, в които се използва само официалният език, се посочват в закона.”

II. В Закона за народната просвета същата материя е уредена по следния начин:

Чл. 8. (1) *(Изм. - ДВ, бр. 36 от 1998 г.) В детските градини, училищата и обслужващите звена официалният език е българският. Училищното обучение осигурява условия за усвояването на книжовния български език.*

(2) (Изм. - ДВ, бр. 36 от 1998 г.) Учениците, за които българският език не е майчин, освен задължителното изучаване на български език имат право да изучават своя майчин език в общинските училища при защита и контрол от страна на държавата.

И по-нататък:

Чл. 16. (Изм. - ДВ, бр. 36 от 1998 г.) Държавните образователни изисквания се отнасят за:

4. усвояването на книжовния български език;

В този смисъл е и разпоредбата на **чл. 20, ал. 5:**

“ За деца, които не владеят добре български език, освен подготовката по ал. 1 се осигурява и обучение по български език по специализирана методика за усвояване на български език. ”

III. Същият въпрос е законодателно уреден и в Закона за закрила и развитие на културата.

Чл. 2. Основните принципи на националната културна политика са:

.....

4. опазване и обогатяване на културно-историческото наследство, съхраняване на българския книжовен език, традиции и обичаи;

IV. В Закона за радиото и телевизията въпросът с използването и опазването на българския език е решен в няколко текста.

Чл. 10 постановява принципите за осъществяване на радио- и телевизионна дейност, които се отнасят към дейността на всички доставчици на медийни услуги под юрисдикцията на Република България.

“Чл. 10. (1) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2010 г.) При осъществяването на своята дейност доставчиците на медийни услуги се ръководят от следните принципи:

.....

9. съхраняване на чистотата на българския език. ”

Разпоредбата на чл. 12 от ЗРТ третира въпроса за официалния език, на който се разпространяват радио- и телевизионните програми в България, и допустимите изключения.

Чл. 12. (1) (Изм. - ДВ, бр. 12 от 2010 г.) Програмите се излъчват на официалния език, съгласно Конституцията на Република България.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 79 от 2000 г., бр. 12 от 2010 г.) Програмите или отделни предавания могат да бъдат и на друг език, когато:

1. се разпространяват с образователна цел;

2. са предназначени за български граждани, за които българският език не е майчин;

3. са предназначени за слушатели или зрители от чужбина;

4. (изм. - ДВ, бр. 12 от 2010 г.) се предават чуждестранни радио- и телевизионни програми.

В съответствие с посочената алинея 3 от чл. 36 на Конституцията, редица закони предвиждат използването единствено на българския език при осъществяване на взаимоотношенията с различните органи (чл. 14 от АПК, чл. 4 от ГПК и др.).

В чл. 22 от законопроекта е предвидено създаването на Съвет за българския език, а в чл. 25 са описани функциите му. Наличието на Институт за български език и литература към БАН с функции, от една страна - близки до описаните в чл. 25, а от друга – много по-обхватни и многостранни, следва да се вземе предвид при обсъждане на законопроекта. За законодателя е въпрос на преценка по целесъобразност доколко е необходим държавен контролен орган по въпросите на ползването и опазването на българския език.

Конкретните текстове в законопроекта, които се отнасят до материя, регламентирана от Закона за радиото и телевизията, са два:

Чл. 10, ал. 1 от законопроекта предвижда доставчиците на медийни услуги да ползват българския книжовен език, съгласно утвърдените от този закон правила. Считаме, че цитирания по-горе чл. 12 от ЗРТ урежда този въпрос, като при това препраща към Конституцията – неоспоримия авторитет в правната система на страната.

Съгласно Чл. 17 от законопроекта *“Държавата насърчава доставчиците на медийни услуги, които популяризират българския книжовен език и писменост чрез специализирани предавания или рубрики и други тематични материали, предоставени или осъществени с участието на български учени, писатели, представители на българската култура и изкуство, чуждестранни учени – българисти и други.”*

Със същия текст е и предложението в § 1 от законопроекта нов чл. 8а в Закона за радиото и телевизията.

Би трябвало някак да се поясни по какъв начин държавата “ще насърчава” търговските оператори, които са частни търговски дружества и се ръководят от идеята за печалба. Дали държавата ще плаща на тези дружества, за да популяризират българския книжовен език? Колкото до обществените оператори, БНР и БНТ, те са почти изцяло на бюджетна издръжка (чл. 44, ал. 4 от ЗРТ). С допълнение към ЗРТ могат да бъдат предвидени по-детайлни изисквания към обществените оператори по отношение популяризирането на българския език.

Наред с това, като подкрепя по принцип идеята за съхраняване на чистотата на българския език, Съветът за електронни медии приема, че обществените отношения, свързани с неговото развитие, не следва да бъдат обект на законодателно регулиране, а следва да се развиват свободно като част от многообразието на съвременната българска култура. Езикът се оформя в хода на естествени отношения между хората. Те създават норми. Съществуват и утвърдени с времето книжовни норми.

Въпросите на езика са културна територия и съществуването на закони в тази сфера трябва да се обмисля много внимателно - дали чрез определен законопроект би могло да се подобри езиковата комуникация, или е по-вероятно да се създадат допълнителни ограничения в социалната среда. Важно е да не се ликвидират определени зони на толерантност в предаванията на немайчин език. Закон, който ограничава тази толерантност може да бъде пречка за интегрирането

на малцинствата, а последният въпрос е приоритетен за обществото ни във връзка с изискванията на Европейския съюз към България.

Не трябва да забравяме, че правото обслужва обществените отношения, а не обратно. Колкото по-сложно и многоинституционално са уредени определени обществени отношения в законодателството, толкова тяхното регулиране е по-затруднено и неефективно.

доц. Георги Лозанов
/ Председател на СЕМ